

รายงานสถานการณ์โรคหัดและหัดเยอรมัน ปี พ.ศ. 2562-2563

ข้อมูล ณ วันที่ 12 มิถุนายน 2563

กลุ่มพัฒนาระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคติดต่อ

กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

ข้อมูลจากกองระบาดวิทยา โดยใช้ฐานข้อมูลโครงการกำจัดหัด ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-31 ธันวาคม 2562 พบว่า ประเทศไทยมีรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นหรือสงสัยหัด หัดเยอรมัน ทั้งสิ้น 9,255 ราย เสียชีวิต 25 ราย (อัตราป่วยตาย ร้อยละ 0.27) เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการ 3,617 ราย (ร้อยละ 39) เป็นผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยา 794 ราย (ร้อยละ 17) โดยกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการ และผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยา พบอัตราป่วยสูงสุด 4 อันดับแรก ในกลุ่มผู้ป่วยอายุน้อยกว่า 1 ปี อัตราป่วย 128.60 ต่อแสนประชากร รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 1-4 ปี (32.47) อายุ 20-29 ปี (12.43) อายุ 5-9 ปี (11.58) และจังหวัดที่พบอัตราป่วยต่อแสนประชากรสะสมมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส อัตราป่วย 97.52 ต่อแสนประชากร รองลงมา คือ จังหวัดปัตตานี (96.54) ยะลา (32.44) ภูเก็ต (30.01) และสตูล (29.05) ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับวัคซีนหรือไม่แน่ใจว่าเคยได้รับวัคซีนมาก่อนร้อยละ 84

สถานการณ์โรคหัด ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-12 มิถุนายน 2563 ประเทศไทย มีรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นหรือสงสัยหัด หัดเยอรมัน ทั้งสิ้น 1,267 ราย เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันหัดทางห้องปฏิบัติการ 352 ราย (ร้อยละ 28) และผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยา 214 ราย (ร้อยละ 17) โดยกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันหัดทางห้องปฏิบัติการ และผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยา พบอัตราป่วยสูงสุดในกลุ่มอายุน้อยกว่า 1 ปี (11.93 ต่อแสนประชากร) รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 1-4 ปี (1.98) อายุ 20-29 ปี (1.75) อายุ 30-39 ปี (1.59) และอายุ 15-19 ปี (0.99) ตามลำดับ เป็นผู้ป่วยสัญชาติไทย 541 ราย (ร้อยละ 95) เมียนมา 16 ราย

สถานการณ์ใน 4 จังหวัดภาคใต้ มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม-12 มิถุนายน 2563 พบผู้ป่วยไข่ออกผื่นหรือสงสัยหัด หัดเยอรมัน จำนวน 248 ราย เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันหัดทางห้องปฏิบัติการ จำนวน 118 ราย (ร้อยละ 48) เป็นผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยา 11 ราย (ร้อยละ 4) คิดเป็นร้อยละ 23 ของผู้ป่วยยืนยันและผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยาทั่วประเทศ โดยในช่วง 4 สัปดาห์ที่ผ่านมา จำนวนผู้ป่วยไข่ออกผื่นหรือสงสัยหัด หัดเยอรมัน จำนวน 7 ราย และไม่พบผู้ป่วยยืนยัน สำหรับกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการ และผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยา พบอัตราป่วยต่อแสนประชากรสูงสุดในกลุ่มอายุน้อยกว่า 1 ปี (อัตราป่วย 83.85 ต่อแสนประชากร) รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 1-4 ปี (20.65) อายุ 5-9 ปี (3.23) และอายุ 10-14 ปี (2.94) ตามลำดับ อัตราส่วนเพศหญิงต่อเพศชาย 1:1.1 โดยอัตราป่วยสะสมต่อแสนประชากรจำแนกตามจังหวัด ดังนี้ จังหวัดนราธิวาส (12.37 ต่อแสนประชากร) สงขลา (1.39) ยะลา (0.74) และปัตตานี (0.68) จากการสอบสวนโรค

พบว่า ผู้ป่วยไม่เคยได้รับวัคซีนหรือไม่แน่ใจว่าได้รับวัคซีนมาก่อนร้อยละ 83 (215 ราย) เคยได้รับวัคซีน 1 ครั้ง ร้อยละ 11 เคยได้รับวัคซีนแต่ไม่ทราบจำนวนครั้งร้อยละ 3 เคยได้รับวัคซีน 3 ครั้งร้อยละ 1

โดยตั้งแต่มีเหตุการณ์การระบาดในปีพ.ศ. 2561 จนถึงวันที่ 12 มิถุนายน 2563 มีผู้ป่วยเสียชีวิตสะสมทั้งสิ้น 48 ราย (อัตราป่วยตายร้อยละ 0.28) เป็นผู้เสียชีวิตในปีพ.ศ. 2561 จำนวน 23 ราย และปีพ.ศ. 2562 จำนวน 25 ราย ผู้เสียชีวิตรายล่าสุดเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2562 โดยเป็นรายงานจากจังหวัดปัตตานี 23 ราย ยะลา 10 ราย นราธิวาส 10 ราย สงขลา 2 ราย ตาก 2 ราย และราชบุรี 1 ราย ผู้เสียชีวิตมีอาการเข้าได้กับโรคหัดทุกราย ในจำนวนนี้ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการ 28 ราย ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการเป็นลบ 7 ราย ไม่ได้เก็บตัวอย่าง 10 ราย และผลกำกวม (equivocal) 3 ราย อายุระหว่าง 5 เดือนถึง 22 ปี (อายุมัธยฐาน 1 ปี) ผู้เสียชีวิต ไม่เคยได้รับวัคซีนหัดร้อยละ 88 (42 ราย) เคยได้รับวัคซีนหัด 1 ครั้งร้อยละ 10 (5 ราย) เคยได้รับวัคซีน 2 ครั้งร้อยละ 2 (1 ราย) มีภาวะแทรกซ้อน คือ ปอดอักเสบทุกราย และมีภาวะสมองอักเสบ (1 ราย)

การติดตามสถานการณ์การระบาดในภาคใต้พบว่าภาพรวมมีแนวโน้มการรายงานลดลง ดังตารางที่ 1

จังหวัดในภาคใต้	จำนวนผู้ป่วยที่รายงานทั้งหมด (จำนวนผู้ป่วยยืนยัน) สัปดาห์ระบาด ปี พ.ศ. 2563			
	สัปดาห์ที่ 20	สัปดาห์ที่ 21	สัปดาห์ที่ 22	สัปดาห์ที่ 23
ปัตตานี	0 (0)	1 (0)	1 (0)	0 (0)
สงขลา	0 (0)	2 (0)	1 (0)	1 (0)
ยะลา	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
นราธิวาส	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (0)
พื้นที่อื่น ๆ	19 (0)	10 (2)	18 (0)	11 (0)

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ป่วยที่รายงาน จำแนกรายสัปดาห์และจังหวัดในภาคใต้ ปี พ.ศ. 2563

สถานการณ์โรคหัดเยอรมัน ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-12 มิถุนายน 2563 ประเทศไทย มีรายงานผู้ป่วยยืนยันหัดเยอรมันทางห้องปฏิบัติการ 35 ราย (ร้อยละ 3) และผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยา 144 ราย (ร้อยละ 12) พบอัตราป่วยสูงสุดใน กลุ่มอายุ 30-39 ปี (0.85 ต่อแสนประชากร) รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 20-29 ปี (0.45) อายุน้อยกว่า 1 ปี (0.36) อายุ 15-19 ปี (0.25) และอายุ 40 ปีขึ้นไป (0.12) ตามลำดับทั้งหมดเป็นผู้ป่วยสัญชาติไทย อัตราส่วนเพศหญิงต่อชายเท่ากับ 1:9 จังหวัดที่พบอัตราป่วยต่อแสนประชากร สะสมมาก 5 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดกระบี่ (30.41 ต่อแสนประชากร) ชัยภูมิ (1.31) ระยอง (0.41) สงขลา (0.35) และชลบุรี (0.32) ตามลำดับ จากการสอบสวนโรคพบว่า ผู้ป่วยร้อยละ 94 (167 ราย) ไม่เคยได้รับวัคซีนหรือไม่แน่ใจว่าเคยได้รับวัคซีนมาก่อน เคยได้รับวัคซีนแต่ไม่ทราบจำนวนครั้งร้อยละ 3 เคยได้รับวัคซีน 2 ครั้ง ร้อยละ 2 เคยได้รับวัคซีน 1 ครั้ง ร้อยละ 1 ในจำนวน 179 ราย เป็นผู้ป่วยจากการระบาด 3 เหตุการณ์ ได้แก่ จังหวัดกระบี่ รายงานการระบาดในเรือนจำช่วงวันที่ 6-17 กุมภาพันธ์ 2563 มีผู้ป่วยทั้งหมด 146 ราย ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการหัดเยอรมัน 17 ราย จังหวัดชัยภูมิ รายงานการระบาดในหมู่บ้าน ช่วงวันที่ 27 มกราคม-3 มีนาคม 2563 มีผู้ป่วยทั้งหมด 15 ราย ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการหัดเยอรมัน 1 ราย

กรมควบคุมโรค
Department of Disease Control

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

Department of Disease Control, Ministry of Public Health

กองระบาดวิทยา Division of Epidemiology

www.ddc.moph.go.th โทร: 0 2590 3800 โทรสาร: 0 2590 3845

จังหวัดสงขลา รายงานการระบาดในสถานประกอบการในตำบลพิเศษ ช่วงวันที่ 23-25 มีนาคม 2563 มีผู้ป่วยทั้งหมด 3 ราย ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการหัดเยอรมัน 1 ราย

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อมูลจากการเฝ้าระวังพบว่า ในครึ่งปีแรกของปี พ.ศ. 2563 พบแนวโน้มการระบาดลดลง สำหรับการระบาดในจังหวัดชายแดนใต้พบในกลุ่มเด็กเล็กอายุต่ำกว่า 5 ปี นอกจากนี้ยังพบการระบาดของโรคในพื้นที่อื่นๆ โดยพบเป็นกลุ่มก้อนในกลุ่มวัยกลางคนที่มีความอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก เช่น เรือนจำ หมู่บ้าน อย่างไรก็ตาม ช่วงเดือนมีนาคม-พฤษภาคมมีการรายงานผู้ป่วยลดลง อาจเนื่องมาจากประชาชนปฏิบัติตามมาตรการในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) โดยรักษาระยะห่างที่ปลอดภัยจากผู้ที่ไอหรือจาม ล้างมือบ่อย ๆ ด้วยสบู่และน้ำ หรือเจลล้างมือที่มีส่วนผสมหลักเป็นแอลกอฮอล์ สวมหน้ากากป้องกัน ทำให้การระบาดของโรคหัด หัดเยอรมันลดลงไปด้วย แต่อย่างไรก็ตามหน่วยงานสาธารณสุขยังคงควรเพิ่มความเข้มแข็งในการเฝ้าระวังโรคหัด ดังนี้

1) หน่วยงานสาธารณสุขควรประชาสัมพันธ์ในสถานที่ที่มีความอยู่ร่วมกันจำนวนมาก ได้แก่ ค่ายทหาร เรือนจำ สถานศึกษา โรงงาน โรงเรียน เรื่องข้อมูลการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของโรค หากมีอาการไข้ร่วมกับมีผื่นหรือสงสัยโรคหัดให้ไปพบแพทย์ และหยุดงานหรือแยกผู้ป่วยออกจากพื้นที่ประชากรหนาแน่น หลังจากผื่นขึ้นอย่างน้อย 4 วัน

2) เมื่อพบผู้ป่วยสงสัยหัดในค่ายทหาร เรือนจำ สถานศึกษา โรงงาน โรงเรียน ให้แยกผู้ป่วย และแจ้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเพื่อดำเนินการสอบสวนและควบคุมโรค รวมถึงให้สุขศึกษาเพื่อป้องกันการระบาด พร้อมแจกหน้ากากอนามัยให้กับผู้ป่วยที่มีอาการ

3) ผู้รับผิดชอบดำเนินการสอบสวนเมื่อพบผู้ป่วยมี ไข้ ผื่น หรือสงสัยหัด หัดเยอรมัน และเก็บตัวอย่างเลือด ส่งตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ ภายใน 48 ชั่วโมง และรายงานผู้ป่วยโรคหัดผ่านระบบ Measles Database Online (<https://apps.boe.moph.go.th/measles>)

4) ทุกพื้นที่ควรมีการสำรวจความครอบคลุมวัคซีนหัดในกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะพื้นที่ที่มีการระบาดของโรค เช่น ปัตตานี นราธิวาส สงขลา และยะลา รวมถึงเร่งรัดการให้วัคซีนในกลุ่มเป้าหมายให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ มากกว่าร้อยละ 95 เพื่อป้องกันการระบาดในวงกว้าง

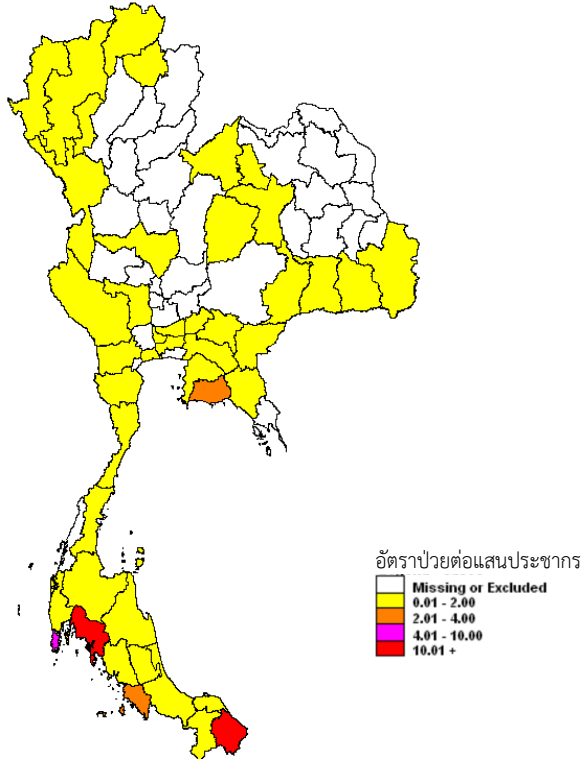
กรมควบคุมโรค
Department of Disease Control

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

Department of Disease Control, Ministry of Public Health

กองระบาดวิทยา Division of Epidemiology

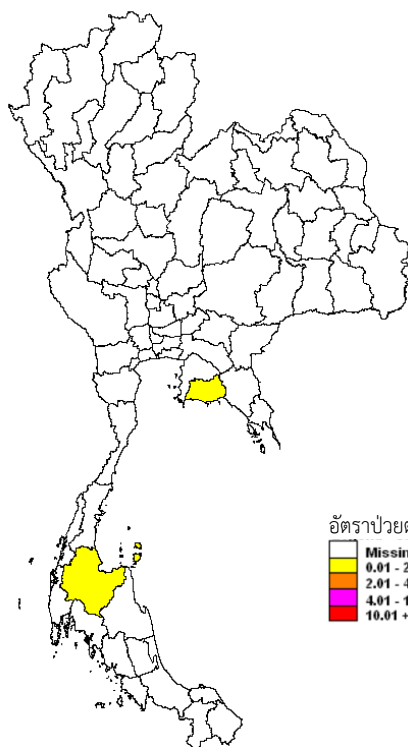
www.ddc.moph.go.th โทร: 0 2590 3800 โทรสาร: 0 2590 3845

จังหวัด	อัตราป่วยต่อประชากร แสนคน
นราธิวาส	12.25
ภูเก็ต	6.48
สตูล	3.09**
เชียงใหม่	1.96
ระยอง	1.90
สุราษฎร์ธานี	1.87
อุบลราชธานี	1.70
ชลบุรี	1.66
หนองบัวลำภู	1.36
จันทบุรี	1.30

รูปที่ 1 อัตราป่วยผู้ป่วยยืนยันโรคหัดและผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยาสะสมรายจังหวัด และจังหวัดที่มีอัตราป่วยสูง 10 อันดับแรก (วันที่ 1 มกราคม 2563-12 มิถุนายน 2563)

* จังหวัดสตูล รายงานการระบาดในเรือนจำ ช่วงวันที่ 11-14 มกราคม 2563 มีผู้ป่วยทั้งหมด 7 ราย ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการหัด 5 ราย

อัตราป่วยต่อแสนประชากร

Missing or Excluded
0.01 - 2.00
2.01 - 4.00
4.01 - 10.00
10.01 +

จังหวัด	อัตราป่วยต่อประชากรแสนคน
ระยอง	0.13
สุราษฎร์ธานี	0.09

รูปที่ 2 อัตราป่วยผู้ป่วยยืนยันโรคหัด และผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยาสะสมรายจังหวัด และจังหวัดที่มีอัตราป่วยสูง ในช่วง 4 สัปดาห์ที่ผ่านมา (วันที่ 18 พฤษภาคม 2563–12 มิถุนายน 2563)

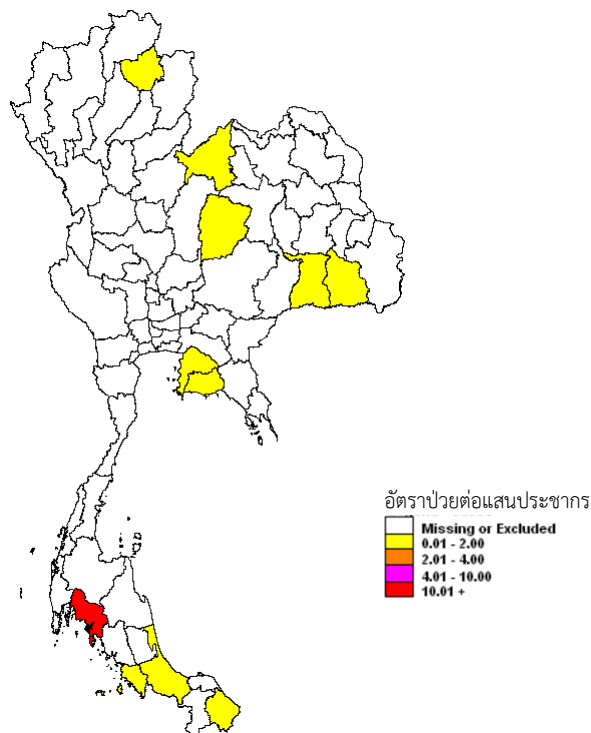
กรมควบคุมโรค
Department of Disease Control

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

Department of Disease Control, Ministry of Public Health

กองระบาดวิทยา Division of Epidemiology

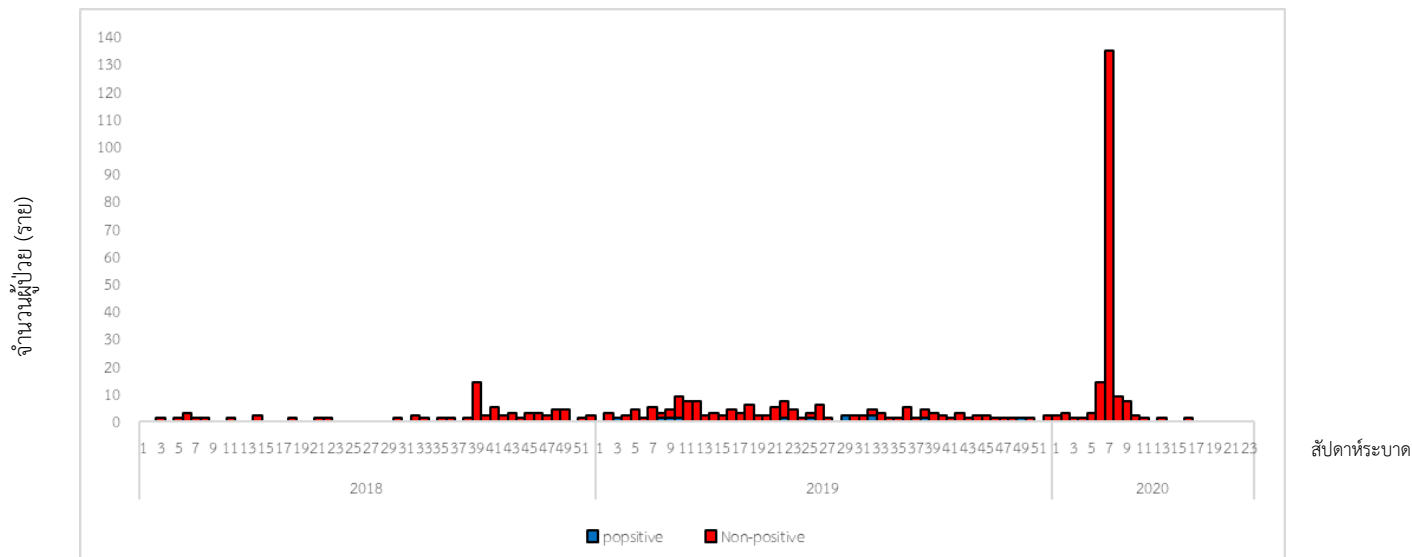
www.ddc.moph.go.th โทร: 0 2590 3800 โทรสาร: 0 2590 3845

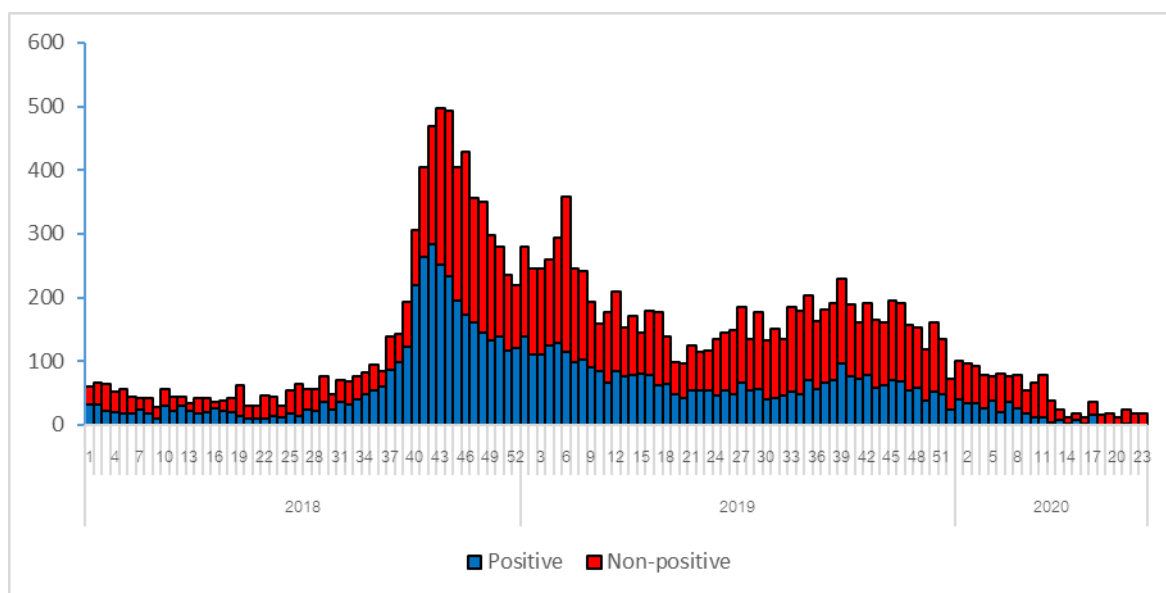
จังหวัด	อัตราป่วยต่อประชากร แสนคน
กระบี่	30.41*
ชัยภูมิ	1.31
ระยอง	0.40
สงขลา	0.34
ชลบุรี	0.32
สตูล	0.30
พะเยา	0.21
เลย	0.15
นราธิวาส	0.12
สุรินทร์	0.07

รูปที่ 3 อัตราป่วยผู้ป่วยยืนยันหัดเยอรมัน และผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยาสะสมรายจังหวัด และจังหวัดที่มีอัตราป่วยสูง 10 อันดับแรก (วันที่ 1 มกราคม 2563–12 มิถุนายน 2563)

* จังหวัดกระบี่ รายงานการระบาดในเรือนจำ ช่วงวันที่ 6–17 กุมภาพันธ์ 2563 มีผู้ป่วยทั้งหมด 146 ราย ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการหัดเยอรมัน 17 ราย ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการหัด 1 ราย

รูปที่ 4 กราฟแสดงจำนวนผู้ป่วยอาการเข้าได้กับโรคหัดเยอรมัน
จำแนกวันเริ่มป่วยตามสัปดาห์การระบาดประเทศไทย (วันที่ 1 มกราคม 2561–12 มิถุนายน 2563)

รูปที่ 5 กราฟแสดงจำนวนผู้ป่วยอาการเข้าได้กับโรคหัด
จำแนกวันเริ่มป่วยตามสัปดาห์การระบาดประเทศไทย (วันที่ 1 มกราคม 2561–12 มิถุนายน 2563)

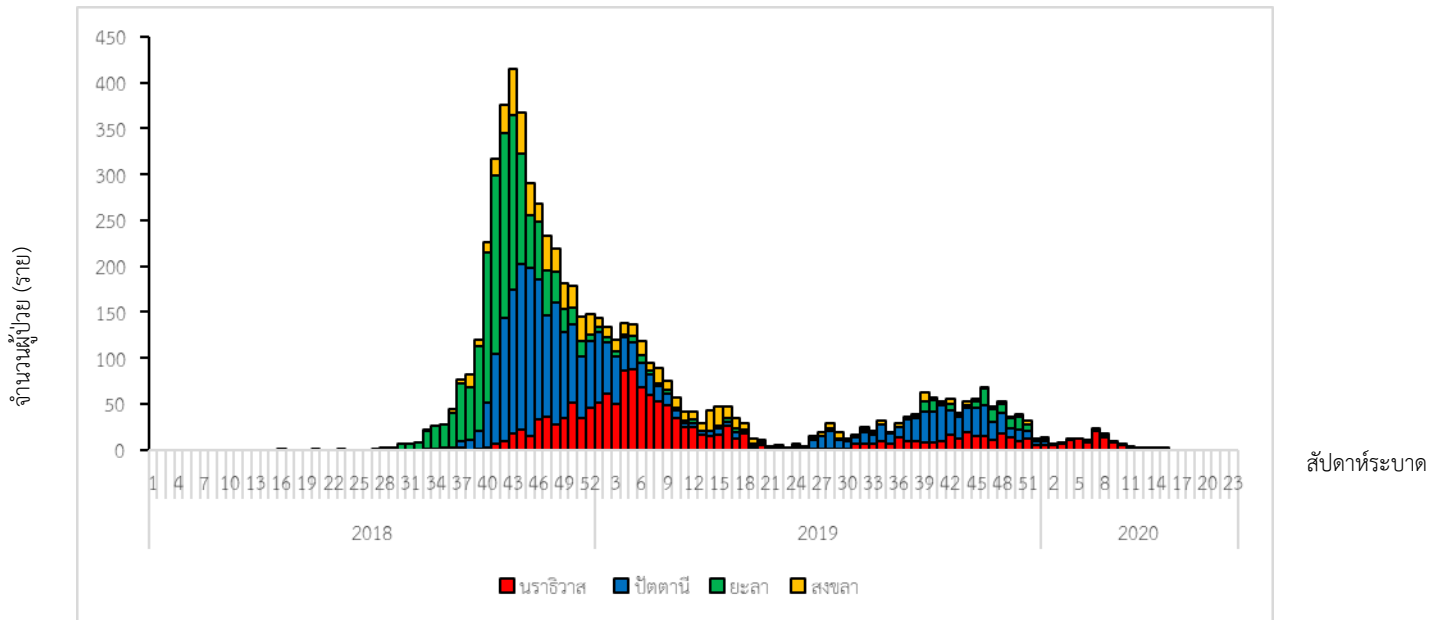
กรมควบคุมโรค
Department of Disease Control

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

Department of Disease Control, Ministry of Public Health

กองระบาดวิทยา Division of Epidemiology

www.ddc.moph.go.th โทร: 0 2590 3800 โทรสาร: 0 2590 3845

รูปที่ 6 กราฟแสดงจำนวนผู้ป่วยยืนยันโรคหัด และผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยา
จำแนกวันเริ่มป่วยตามสัปดาห์การระบาด ใน 4 จังหวัดภาคใต้ (วันที่ 1 มกราคม 2561–12 มิถุนายน 2563)

ผู้สรุปรายงาน : ฉัตรมงคล สัมแปน/ศรียุญา ไชยยา/ภาวินี ดั่งเงิน
กองระบาดวิทยา